

Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling

Advies over domeinconcessies voor offshorewindmolens

- over het ontwerp-KB betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies in uitvoering van het artikel 6 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt
- gevraagd door de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, mevrouw Magda Aelvoet, in een brief van 11 april 2000 en door de staatssecretaris voor Energie en Duurzame ontwikkeling, de heer Olivier Deleuze in een brief van 4 april 2000.
- voorbereid door de Werkgroep Energie en Klimaat
- goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 20 juni 2000 (zie bijlage 1)

Inhoud

1. Samenvatting van het advies [1 - 3]
2. Voorafgaande opmerkingen [4]
3. Context [5 - 8]
4. Algemene opmerkingen [9 - 17]
5. Specifieke opmerkingen [18 - 31]
6. Formele opmerkingen [32]
7. Bijlagen

1. Samenvatting van het advies

- [1] De Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling spreekt zich in dit advies uit over het ontwerp-KB betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies in uitvoering van het artikel 6 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt. Dat artikel voorziet in de mogelijkheid voor de federale minister tot wiens bevoegdheid de Energie behoort om domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor elektriciteitsproductie toe te kennen in de zeegebieden onder Belgische rechtsbevoegdheid. Ook al komen andere energiebronnen in aanmerking (bijvoorbeeld, exploitatie van de getijden) – en wordt er in de wet in voorzien -, toch is het eerste domein waarin voornoemd ontwerp zijn toepassing zal vinden de elektriciteitsproductie door offshore windmolens.
- [2] De Raad is van mening dat een duurzaam energiebeleid moet steunen op de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen en op een rationeel energiegebruik. Een wettelijk kader waarin de criteria en de procedures voor de toekenning van domeinconcessies in de Noordzee zijn vastgesteld, bleek onontbeerlijk om snel werk te maken van de exploitatie van het daar aanwezige potentieel voor de productie van hernieuwbare elektriciteit. Het betrokken koninklijk besluit moet worden gezien in het ruimere kader van een beleid tot bevordering van hernieuwbare energiebronnen en van de wil om terzake doelstellingen te verwezenlijken.
- [3] De Raad meent dat dit wettelijk kader zo snel mogelijk moet worden ingevoerd en dat de toekenningsprocedures eenvoudig, snel en efficiënt moeten zijn. Toch vindt hij dat voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen bij de toekenning van

domeinconcessies. Om de kosten en de milieueffecten te beperken, moet de beschikbare ruimte optimaal worden benut, zowel wat de productie-installaties als de elektriciteitskabels betreft. Het mariene milieu moet worden gevrijwaard en men moet rekening houden met de mogelijke interacties tussen de projecten en de verschillende andere offshore activiteiten. Voorts moeten maatregelen worden genomen opdat de projecten financieel levensvatbaar zijn en de toegekende concessies effectief worden benut. De Raad onderstreept overigens dat ook in investeringen moet worden voorzien om de geproduceerde elektriciteit langs het net te vervoeren.

2. Voorafgaande opmerkingen

- [4] De Raad dankt mevrouw de Minister en de heer Staatssecretaris voor hun adviesaanvraag. Hij wil er nochtans op wijzen dat de gestelde termijn voor het uitbrengen van het advies vrij kort was. De Raad meent dat alle sociale spelers moeten worden geraadpleegd om de politieke besluitvorming in die domeinen te ondersteunen. Hij herhaalt dan ook zijn verzoek om te worden geraadpleegd bij de bekendmaking van de resultaten van de AMPERE-commissie en bij het opstellen van het nieuwe nationale plan over de klimaatveranderingen.

3. Context

- [5] De Raad is van mening dat de ontwikkeling van elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare energiebronnen een essentieel onderdeel is van een beleid van duurzame energieontwikkeling, waarbij de uitstoot van broeikasgassen en de aantasting van het milieu worden beperkt en de nationale elektriciteitsvoorziening op lange termijn wordt veiliggesteld. Offshore elektriciteitsproductie is voor ons land een veelbelovende mogelijkheid inzake hernieuwbare energie. Er moet snel werk worden gemaakt van de ontwikkeling van die energiebron door hem aantrekkelijker te maken ten opzichte van niet-hernieuwbare energiebronnen voor elektriciteitsproductie. De Raad verwijst in dat verband naar de paragrafen 176 tot 179 en 220 tot 222 van zijn advies van 4 april 2000 over het voorontwerp van Federaal plan voor duurzame ontwikkeling, 2000-2003.
- [6] Het elektrisch vermogen dat via offshore windmolens kan worden geleverd wordt voor België, op basis van de huidige technologie, op minimum 1000 MW geraamd (of 3.5 TWh per jaar). Bij de ontwikkeling van dat potentieel moet rekening worden gehouden met de economische, sociale en milieu-aspecten.
- [7] De Raad stelt voor dat de overheid informatiecampagnes voor de bevolking en de economische actoren opzet om een grotere bekendheid te geven aan projecten voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie in het algemeen en van windenergie op zee in het bijzonder. Voor dergelijke campagnes moet een beroep worden gedaan op verschillende kanalen: geschreven pers, radio, televisie en internet.
- [8] De Raad vindt dat een dergelijk bevorderingsbeleid de aanzet kan zijn tot de ontwikkeling van een nieuwe industriector in België en tot het creëren van nieuwe werkgelegenheidsbronnen.

4. Algemene opmerkingen

- [9] De Raad meent dat het ontwerp van koninklijk besluit een essentieel element vormt voor de ontwikkeling van elektriciteitsproductie op zee op basis van hernieuwbare energiebronnen. Het vormt een onontbeerlijk juridisch kader, dat voldoende rechtszekerheid moet bieden voor ondernemingen die terzake willen investeren. Hij is bovendien van mening dat dit kader zo snel mogelijk moet worden ingevoerd zodat de toekenningsprocedures en de voorbereidende exploitatiefases van start kunnen gaan en dat bij de uitwerking van dat kader rekening moet worden gehouden met de ervaring van projectontwikkelaars in dat domein alsook met de ervaringen in het buitenland.

4.1. Optimale benutting van het beschikbare potentieel

- [10] De Raad is van mening dat voorrang moet worden gegeven aan een maximale elektriciteitsproductie in de beschikbare exploitatiegebieden zodat het potentieel inzake offshore elektriciteitsproductie op het Belgische continentale plat optimaal kan worden benut. Dat criterium van optimale benutting van de beschikbare ruimte moet worden gehandhaafd in alle fases van een project. Men moet er met name voor zorgen dat het aantal onderzeese kabels wordt beperkt en dat die kabels zo goed mogelijk worden aangesloten op het net op het vasteland, zodat de kosten en de milieueffecten worden beperkt.

4.2. Toekenningscriteria voor de concessies, vrijwaring van het mariene milieu

- [11] De toekenningscriteria voor de concessies moeten tegelijkertijd rekening houden met de technische kwaliteiten van de projecten en de locaties (bodem, winden, getijden, ...) en met de mogelijke interacties tussen een project en andere activiteiten (visvangst, luchtverkeer, navigatie, militaire activiteiten). Bovendien moet er heel in het bijzonder voor gezorgd worden dat de ecologische kwaliteiten van het mariene milieu (flora en fauna, biodiversiteit) gerespecteerd en gevrijwaard worden. Er moet een evaluatie gebeuren van de risico's voor het mariene milieu, die kunnen gepaard gaan met de ontwikkeling van die nieuwe activiteit. In dat verband spreekt de Raad zich uit in een ander advies over de twee ontwerpen van koninklijk besluit tot toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu, waarin de milieudimensie van het project wordt behandeld.

4.3. Optimalisering van de administratieve procedures

- [12] De procedures voor het onderzoek van de dossiers en voor de toekenning van en de controle op de concessies moeten eenvoudig, snel en efficiënt zijn.

4.4. Financiële ondersteuning van de projecten

- [13] De schaalvergroting en de invoering van meer krachtige en geperfectioneerde technieken zullen er voor zorgen dat de huidige kostprijs van elektriciteitsproductie door offshore windmolens sterk omlaag gaat. Toch moet de levensvatbaarheid van die projecten worden verzekerd door in financiële ondersteuning ervan te voorzien. Ook de demonstratieprojecten (omschreven in punt 12 van dit advies) moeten worden gesteund. De subsidiëringmogelijkheden moeten worden onderzocht alsook de eventuele problemen inherent aan de verdeling van de gewestelijke en de federale bevoegdheden.

4.5. Interacties met de groene certificaten

- [14] Het systeem van groene certificaten is bedoeld om het aandeel van hernieuwbare elektriciteit in de totale elektriciteitsproductie te verhogen via een ander mechanisme dan subsidiëring. In dat systeem beschikken de producenten van hernieuwbare elektriciteit over certificaten. Die certificaten worden vervolgens overgedragen op de kopers van die elektriciteit zodat laatstgenoemden de boetes niet moeten betalen die worden opgelegd naar gelang van het percentage hernieuwbare elektriciteit dat ze zouden moeten verbruiken. De invoering van een dergelijk systeem zal belangrijke gevolgen hebben voor de productie van hernieuwbare elektriciteit. Ook al overstijgt die problematiek het strikte kader van het ontwerp van koninklijk besluit, toch vraagt de Raad dat dit punt wordt onderzocht zowel wat de regeling als de gevolgen ervan betreft, vooral in de context van een toekomstige Europese markt van groene certificaten.

4.6. Toezicht op de toekenning van de concessies

- [15] Men moet vermijden dat toegekende concessies in werkelijkheid niet worden geëxploiteerd. Er moeten criteria worden uitgewerkt om de vorderingsstaat van de

projecten te beoordelen, bijvoorbeeld op basis van jaarlijkse productieminima of van te realiseren productiecapaciteiten. Er moet een gedetailleerd tijdschema worden overeengekomen tussen de aanvragers en de bevoegde overheidsinstanties. Dergelijke overeenkomsten moeten ervoor zorgen dat omvangrijke projecten kunnen worden uitgevoerd. Toch mag men niet terecht komen in een situatie waarbij de exploitatie van de beste beschikbare locaties aan een enkele speler wordt vergund.

4.7. Mogelijkheid van demonstratiefases

- [16] Voor sommige projecten kan een demonstratiefase nodig zijn. De aanvrager moet die noodzaak aantonen ten aanzien van de bevoegde overheid op basis van objectieve technische gegevens. De in het koninklijk besluit vastgestelde termijn van drie jaar (ontwerp-KB, art. 14, 4°), die geldt voor alle projecten, moet kunnen worden gemoduleerd indien kan worden aangetoond dat een demonstratiefase nodig is vooraleer het eigenlijke project van start kan gaan.

4.8. Wegwerken van onzekerheden van technische aard

- [17] Ook al past dit niet meteen in het kader van het hier besproken ontwerp van koninklijk besluit, toch stelt de Raad zich vragen bij de vorderingsstaat van de kennis en van de beslissingen aangaande de volgende punten: de aansluiting van de nieuwe infrastructuur op het bestaande elektriciteitsnet en de noodzaak voor de Commissie voor de regulering van elektriciteit en gas (CREG) om hierover een eventueel investeringsplan op te stellen, de vaststelling van de elektrische uitgangsspanningen van de installaties en van de ingangsspanningen van het net, de infrastructuur voor de elektrische transformatie. Voorts meent de Raad dat ondersteuning moet worden geboden aan de wetenschappelijke expertise inzake kennis over de getijden en de windverdeling, en dit zowel in termen van gegevens als van modelleringen.

5. Specifieke opmerkingen

5.1. Benutting van de beschikbare ruimte (ontwerp-KB, artikel 2)

- [18] De Raad meent dat de beschikbare ruimte optimaal moet worden benut en dat daarbij het mariene milieu en de andere economische activiteiten moeten worden gevrijwaard, maar vindt dat dit niet voldoende duidelijk wordt omschreven in het ontwerp van koninklijk besluit. Er moeten meer objectieve criteria worden opgesteld voor het gebruik van de concessies (bijvoorbeeld, jaarlijkse productie-eenheden per vergunde oppervlakte-eenheid). Die criteria zouden het ook mogelijk maken de voorwaarden voor het verlengen of het stopzetten van een concessie objectiever te bepalen. (cfr. infra).

5.2. Storting van een borgsom (ontwerp-KB, artikel 6, §1, 5°)

- [19] De Raad vraagt dat men de mogelijkheden onderzoekt om de toekenning van concessies afhankelijk te maken van de progressieve opbouw van een provisie op basis van de exploitatieresultaten. Die provisie moet dienen om de locatie in haar oorspronkelijke staat te herstellen als de exploitatie wordt stopgezet. De bevoegde overheidsinstanties moeten toezicht houden op het beheer van die provisie. Het herstellen in de oorspronkelijke staat moet trouwens nauwkeuriger worden omschreven.

5.3. Gelijkaardige technische kennis (ontwerp-KB, artikel 6, §1, 11° en artikel 7, §2, 4°)

- [20] Men zou er goed aan doen te verduidelijken wat wordt verstaan onder “gelijkaardige technische kennis” en “gelijkaardige werkzaamheden inzake de bouw en de exploitatie van installaties”.

5.4. Toekenningscriteria en procedures voor het indienen van de aanvragen (ontwerp-KB, artikel 6, §1, 12° en artikel 7, §2, 5°)

[21] Er moet coherentie zijn tussen die beide teksten.

5.5. Financiële en economische capaciteit van de aanvrager (ontwerp-KB, artikel 6, §1, 12°)

[22] Men moet zich vergewissen van de motivaties van de aanvrager door hem een algemeen investeringsplan te vragen dat verder gaat dan de proeffase en de economische levensvatbaarheid van het project op middellange termijn garandeert.

5.5. Integratie in het net (ontwerp-KB, artikel 7, §2, 3°)

[23] De interactie tussen de productie en het vervoer of de distributie van elektriciteit moet nader worden omschreven indien het om twee verschillende actoren gaat. Die tekst moet worden verduidelijkt.

5.6. Voor te leggen plan (ontwerp-KB, artikel 7, §2, 7°)

[24] Die tekst is onvoldoende duidelijk om exact de oppervlakte te bepalen waarop het plan betrekking moet hebben.

5.7. Integratie in het net (ontwerp-KB, artikel 7, §2, 9°)

[25] Die paragraaf kan laten veronderstellen dat de geplande installaties enkel in het vervoersnet (dus in het hoogspanningsnet) zullen worden geïntegreerd, terwijl dit punt nog nader omschreven zou moeten worden in het kader van een algemener beleid (zie punten 6 en 13 van het advies).

5.8. Definitie van buitengebruikstelling van exploitaties (ontwerp-KB, artikel 7, §2, 10°)

[26] De buitengebruikstelling van een installatie moet duidelijk worden omschreven. De Raad vraagt dat men een duidelijker definitie geeft van het begrip "stopzetting van een exploitatie". Men zou bijvoorbeeld objectieve en verifieerbare minimumwaarden kunnen vaststellen voor de jaarlijkse beschikbaarheid. Indien die minimumwaarden niet worden bereikt, zou de exploitatie niet langer als effectief worden beschouwd en dient de exploitant zich ten aanzien van de overheid te verantwoorden.

5.9. Technische voorwaarden (ontwerp-KB, artikel 10)

[27] Men zou er goed aan doen te verwijzen naar de geldende normen of certificaties inzake veiligheidseisen.

5.9. Beslissingstermijn voor de minister (ontwerp-KB, artikel 12, §2, 1°)

[28] Men zou een termijn moeten aangeven waarbinnen de minister een beslissing moet nemen.

5.10. Stopzetting zonder gegronde reden (ontwerp-KB, artikel 14, 5°)

[29] Het zou goed zijn dat punt te verduidelijken.

5.11. Jaarlijkse bijdrage (ontwerp-KB, artikel 14, 11°)

[30] Volgens dat punt wordt de aan de Schatkist jaarlijks verschuldigde bijdrage vastgesteld in de toekenningsbesluiten. De Raad vindt dat dit voor de ontwikkelaars van een project een zekere rechtsonzekerheid kan meebrengen. De Raad stelt voor dat het ontwerp van

koninklijk besluit de regels voor de berekening van de bijdrage op een objectievere manier vaststelt op basis van de criteria die er reeds zijn in vermeld.

5.12. Kosten inherent aan de buitengebruikstelling (ontwerp-KB, artikel 24)

[31] Er moet duidelijk worden gesteld dat de kosten inherent aan een buitengebruikstelling ten laste zijn van de exploitant; daarbij moet rekening worden gehouden met de kosten die dit voor het distributienet meebrengt.

6. Formele opmerking

[32] Men zou er goed aan doen er in de tekst voor te zorgen dat er coherentie is tussen de termen "transmissie" en "vervoer" en daarbij terug te grijpen naar de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van elektriciteitsmarkt.

7. Bijlagen

7.1. Aantal aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 20 juni 2000

- 3 van de 4 voor- en ondervoorzitters
 - 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming
 - de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking
 - 1 van de 2 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen
 - 3 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties (*)
 - 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties
 - 0 van de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten
 - 5 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus
- Totaal: 25 van de 38 stemgerechtigde leden (*)

(*) wel is momenteel 1 vertegenwoordiger van de werknemersorganisaties niet aangeduid

7.2. Vergaderingen ter voorbereiding van dit advies

Dit advies werd voorbereid tijdens de vergaderingen van de werkgroep energie en klimaat van 27 april, 9 mei en 19 mei 2000.

7.3. Deelnemers aan de redactie van het advies

De stemgerechtigde leden van de Raad of hun vertegenwoordigers

- Professeur Jean-Pascal van YPERSELE de STRIHOU, voorzitter van de werkgroep (Université catholique de Louvain, UCL)
- De heer Dirk VAN EVERCOOREN, ondervoorzitter van de werkgroep (Algemeen Belgisch Vakverbond, ABVV)

- Mevrouw Ingrid DEHERDER (Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België, ACLVB)
- Madame Barbara de RADIGUES (Inter Environnement Wallonie, IEW)
- Monsieur Christian FERDINAND (Université libre de Bruxelles, ULB)
- Monsieur Axel GOSSERIES (Inter Environnement Wallonie, IEW)
- Monsieur Bernard HUBERLANT (Greenpeace)
- Madame Edilma QUINTANA (Centre National de Coopération au Développement, CNCD)

- De heer Frank SCHOONACKER (Samenwerkende Vennootschap voor Productie van Elektriciteit, SPE)
- De heer Jo VAN ASSCHE (Bond Beter Leefmilieu)
- Monsieur Alexis van DAMME (Electrabel)
- De heer Jan VANDE PUTTE (Greenpeace)

Niet-stemrechtige leden en hun vertegenwoordigers

- Monsieur Henri AUTRIQUE (Cabinet du Secrétaire d'Etat Olivier Deleuze)
- Monsieur Henri BERNARD (Comité national de l'énergie, CNE)
- Monsieur Joseph DEJONGHE (Deutschsprachigen Gemeinschaft)
- Monsieur Jean-Claude MIGNOLET (Ministère des Affaires Economiques, administration de l'énergie)
- Monsieur Jacques VERTESSSEN (Ministère des Affaires Economiques, administration de l'énergie)

Uitgenodigde experts

- De heer Bart BOESMANS (Electrabel)
- Monsieur Renaud KLEES (C-Power)
- De heer Geert PALMERS (3E)
- De heer Thierry SAEGEMAN (Electrabel)
- De heer Emmanuël TIMMERMANS (C-Power)

Personeel van het secretariaat van de Raad

- Monsieur Marc DEPOORTERE, Collaborateur scientifique
- De heer Jan DE SMEDT, Permanent secretaris
- Madame Catherine MERTENS, Secrétaire permanente